

Gheorghe Vrănceanu și mass-media

Ilinca Adina VRĂNCEANU

Anul acesta, pe 27 aprilie 2004 s-au împlinit 25 de ani de la trecerea în neființă a tatălui meu, Acad. Prof. Gheorghe Vrănceanu, eveniment comemorat de Facultatea de Matematică și Informatică a Universității București, Societatea de Științe Matematice din România și UNESCO. Știm cu toții că a fost un mare matematician, având contribuții importante în geometria diferențială, creând o școală de matematică care a dat urmași de valoare în geometria diferențială.

A fost inițiatorul schimburilor științifice între universitățile din lume și universitățile din țară, biblioteca de azi a Facultății de Matematică ajungând la un număr impresionant de volume. Spunea că ”o carte trebuie să circule pentru a fi cunoscută de toți”. Nu i-a plăcut să țină cărțile doar pentru el, decât în măsura în care îl ajutau la redactarea articolelor, cărților sau manualelor didactice.

A fost un om de o valoare deosebită. Activ, energic, cu simțul umorului, generos, blând, cald și iubitor, atât cu familia cât și cu elevii săi. A fost un bun pedagog, simțind potențialul intelectual al fiecărui student și știind să-i îndrume și să-i ajute atunci când aveau nevoie.

Dar puțini cunosc o altă latură a personalității sale, aceea de om cu un simț deosebit al dreptății, totdeauna luând atitudine împotriva lucrurilor și faptelor care i se păreau a fi injuste, nedrepte.

În 1944, împreună cu Ion Neculce va fi inițiatorul memoriului profesorilor universitari pentru ieșirea României din războiul alături de Hitler și trecerea României de partea marilor puteri. ”Memoriul Profesorilor Universitari” a fost înaintat Mareșalului Antonescu pentru acceptarea armistițiului, memoriu ce va fi semnat de 66 de profesori universitari și academicieni, printre ei numărându-se personalități de seamă ale vieții științifice : D. Danielopolu, Gr. T. Popa, P.P. Stănescu, S. Stoilow, C. Parhon, Șerban Țițeica, N. Lupu, M. Ralea, Al. Rosetti, Al. Myller.

Începând din 1936 și până în 1947, va avea o activitate politică de dreapta, susținută prin articolele sale, apărute în diferite ziare din țară. Va scrie despre libertatea presei și democrație, despre problema universităților, problema drumurilor din țară sau pe marginea sentinței primite de prof. Nicolae Ciorănescu.

Totodată, tatăl meu, Acad. Prof. Gh. Vrănceanu a fost un pasionat al literaturii, autorii săi preferați fiind Eminescu, Sadoveanu, Dostoievski, Lev Tolstoi, Turgheniev. La capătul patului întotdeauna se găsea un volum de poezii al lui Eminescu din care îmi citea în fiecare seară câte o poezie. Poate și de aceea, cercetând îndeaproape viața lui Eminescu, a descoperit că pe vremea când Eminescu era revizor școlar, în aprilie 1876, acesta a inspectat școala din satul lui natal, Lipova Mănăstirei. Și mai mult decât atât, făcând o paralelă între matematică și poezie

(cercetând ediția "Poezii" din 1971 a Editurii Eminescu), va ajunge la concluzia că poezia "Melancolie" scrisă în 1876, are elemente specifice satului său natal, Lipova.

Va continua să scrie articole legate de viața sa, memorii pe care le-am reunit într-un manuscris în speranța că într-o bună zi vor vedea lumina tiparului și astfel vom putea descoperi, vedea, simți, o altă față a celui care a fost tatăl meu, Acad. Prof. Gheorghe Vrănceanu.

Va rămâne în memoria noastră ca un om de o frumusețe interioară, deosebită, cu acel simț al dreptății care l-a făcut să nu tacă niciodată, cu acel simț al umorului, specific moldovenesc, când ne încânta cu anecdotele și întâmplările sale din copilărie sau din tinerețe.

Și va mai rămâne în memoria noastră ca un profesor deosebit, care a avut întotdeauna încredere în elevii săi pe care i-a încurajat și sprijinit profesional.

Și nu în ultimul rând, va rămâne în amintirea mea, ca un părinte de excepție și un prieten de nădejde.

Voi încheia cu articolul său "Profesor și discipol" apărut în 1972.

M-am gândit adeseori la relațiile care trebuie să existe între un profesor, care a reușit să creeze în viață o direcție de cercetare științifică și acei care-l urmează în această direcție. Este desigur nevoie ca să existe o deplină încredere la discipol în capacitatea maestrului de a conduce și de încrederea profesorului în posibilitățile elevului de a-l urma pe căile întortocheate, dar totuși minunate ale cercetării științifice. Și unul și altul trebuie să aibă acea voință neînfrântă de a reuși, stând ore întregi la masa de lucru sau gândind și revenind mereu la o problemă neterminată încă. Îmi aduc aminte că acum 50 de ani studiam la Roma, cu profesorul Levi-Civita, mare matematician al secolului nostru. Eram preocupat de o problemă de stabilitate a unor sisteme mecanice neolonome. După o oră de curs, când ne găseam în vestita bibliotecă matematică de la San Pietro in Vincoli, l-am întrebat pe profesor dacă există o interpretare geometrică a sistemelor mecanice neolonome, așa cum există o interpretare geometrică a sistemelor mecanice olonome, cu ajutorul spațiilor riemanniene. El mi-a spus: "Nu există o interpretare geometrică a sistemelor mecanice neolonome. Ai putea să consideri d-ta o asemenea interpretare". Eu nu m-am așteptat la acest răspuns. Mi s-a părut că Profesorul poate glumește, dar în realitate el nu făcea altceva decât să arate încrederea ce o avea în mine. Peste câteva luni întors în țară în vacanță în 1926, înarmat cu cărți, după multe ore de lucru, când mi-am însușit domeniul pe atunci nou al geometriei diferențiale, am dat o interpretare geometrică a sistemelor mecanice neolonome. Am introdus astfel în știință spațiile neolonome, la care au contribuit cu timpul mulți din elevii mei români și străini. În mai anul trecut a fost organizat la Universitatea din Iași, un colocviu care s-a ocupat de problema spațiilor neolonome, considerată de mine acum 50 de ani. Desigur, exemple de încredere între profesor și discipol sunt numeroase și ele constituie substratul succesului unei discipline științifice, pentru ca această disciplină să se prelungească în timp, să fie mereu vie, și să se extindă, ceea ce se poate face numai prin trecerea făcliei de la unul la altul. De aceea eu am fost întotdeauna bucuros, când elevii mei, care din fericire sunt numeroși, au obținut noi rezultate și duc mai departe cercetarea matematică în țara noastră și peste hotare.